

Asia: VN/22263/2025

Lausuntopyyntö: Arviomuistio kilpailuneutraliteettiselvityksen suosituksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua TEM:ssä virkatyönä tehdystä arviomuistiosta, jossa arvioidaan yksityisen ja julkisen sektorin elinkeinotoiminnan toimintaedellytysten tasapuolisuutta (kilpailuneutraliteetti) koskevan lainsäädännön uudistamiseksi esitettyjä suosituksia. Suositukset perustuvat professori Kirsi-Maria Halosen selvitysraporttiin. Hankkeen taustalla pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjaus.

Professori Kirsi-Maria Halonen on selvitystyön aikana erikseen kuullut teemasta Kuntaliiton ja eräiden kaupunkien edustajien näkemyksiä erikseen määritellyistä seikoista.

Yleistä

Kuntaliitto pitää kilpailuneutraliteettia koskevan sääntelyn ja kilpailuneutraliteetin toteuttamista edistävien menettelytapojen ja valvonnan kehittämistä tärkeänä.

Kilpailuneutraliteetin sääntelyn toimeenpanoa edistävien menettelyjen tulisi olla hallinnollisesti mahdollisimman yksinkertaisia. Sääntelyn selkeys ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston säännöksiä noudattamisen edistämiseksi tapahtuva säännönmukainen viestintä ja sen antamat käytännön ohjeet tai suuntaviivat tulisi olla mahdollisimman selkeitä, koska ne edistävät sääntelyn noudattamisen edellytyksiä vaikuttavasti ja laaja-alaisesti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto onkin erityisesti viime vuosina kehittänyt yleistä viestintää ja neuvontaa kilpailuneutraliteetin merkityksestä ja sääntelystä.

Käsityksemme mukaan kunnilla ja muilla eri toimijoilla on kuitenkin edelleen tarve mahdollisimman käytännön läheiseen ja helposti ymmärrettävään tietoon sääntelyn soveltamisesta eri tilanteissa muuttuvassa toiminta- ja sääntely-ympäristössä.

Arviointimuistiossa tärkeimmiksi ja toteuttamiskelpoisimmiksi alustavasti arvioidut ehdotukset ovat pääsääntöisesti Kuntaliiton näkemyksen mukaan käytännönläheisiä ja lähtökohtaisesti toteuttamiskelpoisia.

Kuntaliitto ei pidä tarkoituksenmukaisena selvittää jatkossa seuraamusmaksun säätämisen tarkoituksenmukaisuutta ja sen säätämisen oikeudellisia edellytyksiä arviomuistiossa tarkemmin ilmenevillä perusteilla. Seuraamusmaksusta ei tule säätää.

Seuraamusmaksun säätämisen sijaan neutraliteettivalvonnan tehokkuutta on tarkoituksenmukaista ja vaikuttavaa kehittää arviomuistiossa esitettyjen muiden vaihtoehtojen kautta aiheuttamatta merkittävää haittaa nykyisin hyvin toimivalle ensisijaisesti neuvottelumenettelyyn rakentuvalle oma-aloitteiselle kilpailuneutraliteettihäiriöiden korjaamiselle.

Neuvottelumenettely on osoittautunut varsin toimivaksi ratkaisuksi, koska käytännössä kaikki menettelyn kohteena olevat kilpailuneutraliteettihäiriöt on neuvottelumenettelyn aikana korjattu tutkinnan kohteen toimesta oma-aloitteisesti kilpailuneutraliteettisäätelyn edellyttämään tilaan. Kilpailu- ja kuluttajaviraston ei ole tarvinnut kertaakaan asettaa nykyisen sääntelyn jo mahdollistamaa velvoitetta korjata toimintaa tai rakennetta sääntelyn mukaiseksi asetetussa määräajassa eikä siten myöskään käyttää lain sallimaan uhkasakkomenettelyä määrätyn veloitteen laiminlyömisestä varalle. Pelkästään jo tämä yli 10 vuoden aikana saatu kokemus järjestelmän toimivuudesta turvautumatta sääntelyn jo mahdollistamiin hallinnollisiin määräyksiin osoittaa, ettei seuraamusmaksuseuraamuksen asettamisen mahdollisuudelle ole olemassa tosiasiallista tarvetta.

Kuntaliitto ei myöskään kannata arviomuistiossa esitettyä suositusta tietojen keräämisestä julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnasta, kirjanpidon eriyttämisen toteutumisesta ja markkinaperusteisesta hinnoittelusta.

1. Kilpailuneutraliteettisäätelyn noudattamisen tehostaminen

Säädetään julkisyhteisöille asetettavasta itsearviointin dokumentointivelvoitteesta

Kuntaliitto pitää lähtökohtaisesti perusteluna, että julkisyhteisöille asetetaan itsearviointin dokumentointivelvollisuus arviomuistiossa tarkemmin ilmenevistä syistä. Sääntely ei kuitenkaan saisi aiheuttaa tarpeetonta ylimääräistä hallinnollista taakkaa julkisyhteisöille suhteessa sääntelyn tavoitteeseen ja siitä saatavaan hyötyyn.

Itsearviointiin liittyvää hallinnollista taakkaa ja taloudellista kustannusta voitaisiin merkittävästi vähentää, mikäli sääntelyssä ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto antamissa ohjeissa määriteltäisiin mitä itsearvioinnissa ainakin tulisi huomioida ja dokumentoida.

Kuntaliitto yhtyy siihen, mitä Turun kaupungin lausunnossa on todettu itsearviointin sisällöllistä vaatimuksista ja sen dokumentoinnista. Arviomuistiosta jää epäselväksi dokumentointivelvoitteen

laadullinen sisältö. Muistion perusteella dokumentoinnin sisällön määrittely jäisi mahdollisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) ohjeistuksen varaan. Kuntaliittokin näkee tämän ongelmalliseksi. Jotta julkisyhteisöt tietäisivät, miten niiden tulee laatia itsearviointin dokumentointi ja täyttää lain vaatimukset tältä osin, olisi lainsäädännössä määriteltävä riittävän selkeästi, mitä asioita dokumentointivelvoitteeseen on sisällytettävä ja millä tasolla tiedot tulee esittää eikä se saisi jäädä pelkästään Kilpailu- ja kuluttajaviraston ohjauksen varaan ilman riittävää lainsäädännöllistä perustaa.

Kehitetään kilpailuneutraliteettisääntöjä koskevia käytännön ohjeita etenkin itsearviointin dokumentoinnin tueksi

Kuntaliitto kannattaa asiaa arviomuistiossa tarkemmin ilmenevillä perusteilla.

Sääntelyn tarkempi sisältö huomioon ottaen olisi kuitenkin toivottavaa, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi lain määrittelemissä rajoissa mahdollisuus ja edellytykset antaa riittävän selkeät suuntaviivat tai suosituksen itsearviointin suorittamiseksi ja laatia sen suorittamista varten vaikkapa lomake täyttöohjeineen. Tämä helpottaisi itsearviointin tekemistä ja sen dokumentoimista.

Menettely edistäisi myös sitä, että itsearviointit ja niiden dokumentoinnit olisivat mahdollisimman tasalaatuisia ja niissä olisi huomioitu ainakin kaikki asian arvioinnin kannalta relevantit seikat. Tämä samalla edistäisi myös viraston valvonnan toteuttamisen edellytyksiä.

2. Seuraamusjärjestelmän kehittäminen

Uudistetaan neuvottelumenettelyä parantamalla sen tehokkuutta lisäämällä tiedonsaantia (itsearviointin dokumentaatiovelvoite) ja viestimällä selkeästi valvontaratkaisujen vaikutuksista julkisyhteisöjen menettelyihin ja toiminnan rakenteisiin

Kuntaliitto pitää lähtökohtaisesti perusteltuna arviomuistion ehdotuksia parantaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston neuvottelumenettelyn tehokkuutta ja lisätä viraston tekemien selvitysten lopputulosten tiedottamista.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston nettisivuilla on ollut jo tällä hetkellä kaikki viraston toimenpidepyyntöihin annetut ratkaisut kaikkien saatavilla. Päätöksiin tutustumalla on ollut mahdollisuus saada hyvä kuva sääntelyn soveltamisesta eri tilanteissa. Viraston nettisivuilla on myös saatavilla viraston muita selvityksiä.

Tästä huolimatta on yleisen tietoisuuden lisäämiseksi perustelua edelleen edistää käytettävissä olevien resurssien puitteissa selkeää ja ymmärrettävää viestintää valvontaratkaisujen vaikutuksista julkisyhteisöjen menettelyihin ja toiminnan rakenteisiin. Sama koskee myös viraston tekemiä tutkimuksia tai selvityksiä, jotka liittyvät kilpailuneutraliteettia koskeviin teemoihin.

Asetetaan toimenpidepyyntöön perustuvalla valvonta-asian käsittelylle enimmäismääräaika

Kuntaliitto suhtautuu varauksellisesti siihen, että lainsäädännössä asetettaisiin ehdoton enimmäismääräaika, mikä kuluessa Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulisi antaa viimeistään ratkaisu toimenpidepyyntöön. Kuntaliitto ei pidä sitä tarkoituksenmukaisena ottaen huomioon viraston kilpailuneutraliteettivalvonnan resurssit ja neutraliteettiasioiden monimutkaisuus, laaja-alaisuus ja tulkinnanvaraisuus. Enimmäismääräaika voisi ääritapauksessa vaarantaa asioiden riittävän ja asianmukaisen selvittämisen, mikä ei ole kenenkään edun mukaista.

Arviomuistiossa on esitetty yhtenä vaihtoehtona selvittää ei -sitovan palvelulupauksen asettamista enimmäiskäsittelyajasta säättämisen sijaan. Kuntaliitto kannattaa tätä vaihtoehtoa, koska se antaa virastolle asianmukaisen liikkumavaran tapauskohtaiselle käsittelyajalle, mutta omalta osaltaan ohjaisi virastoa käsittelemään pääsääntöisesti asiat palvelulupauksessa määritellyssä ajassa.

Kuntaliitto ei pidä tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena ryhtyä arvioimaan, mikä tulisi olla laissa määritelty enimmäiskäsittelyaika, jos sellainen jostakin syystä katsottaisiin perustelluksi lainsäädäntöön asettaa. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on varmasti kokemuksensa perusteella hyvät edellytykset tarkemmin arvioida, mikä enimmäiskäsittelyajan tulisi vähintäänkin olla ottaen huomioon asian luonne ja viraston käytettävissä olevat resurssit.

Jatkoselvitetään seuraamusmaksun säättämistä voimassa oleviin sääntöihin sisältyvien yhtiöittämisen, kirjanpidon eriyttämisen, markkinaehtoisen hinnoittelun ja mahdollisesti tulevan itsearvioinnin dokumentaatiota koskevien velvoitteiden rikkomisesta valtiosääntöoikeudelliset reunaehdot huomioiden

Kuntaliitto ei pidä tarkoituksenmukaisena selvittää jatkossa seuraamusmaksun säättämisen tarkoituksenmukaisuutta ja sen säättämisen oikeudellisia edellytyksiä arviomuistiossa tarkemmin ilmenevillä perusteilla. Seuraamusmaksusta ei tule säätää.

Seuraamusmaksun säättämisen sijaan neutraliteettivalvonnan tehokkuutta on tarkoituksenmukaista ja vaikuttavaa kehittää arviomuistiossa esitettyjen muiden vaihtoehtojen kautta aiheuttamatta merkittävää haittaa nykyisin hyvin toimivalle ensisijaisesti neuvottelumenettelyyn rakentuvalle oma-aloitteiselle kilpailuneutraliteettihäiriöiden korjaamiselle.

Neuvottelumenettely on käytännössä osoittautunut varsin toimivaksi ratkaisuksi, koska kaikki menettelyn kohteena olevat kilpailuneutraliteettihäiriöt on neuvottelumenettelyn aikana korjattu tutkinnan kohteen toimesta oma-aloitteisesti kilpailuneutraliteettisäättelyn edellyttämään tilaan. Kilpailu- ja kuluttajaviraston ei ole ollut tarvetta kertaakaan asettaa nykyisen sääntelyn jo mahdollistamaa velvollisuutta korjata toimintaa tai rakennetta sääntelyn mukaiseksi asetetussa määräajassa eikä siten myöskään käyttää lain sallimaan uhkasakkomenettelyä määrätyn velvollisuuden laiminlyömiseen varalle. Pelkästään jo tämä yli 10 vuoden aikana saatu kokemus järjestelmän toimivuudesta turvautumatta sääntelyn jo mahdollistamiin hallinnollisiin määräyksiin osoittaa, ettei seuraamusmaksuseuraamuksen asettamisen mahdollisuudelle ole olemassa tosiasiallista tarvetta.

Seuraamusmaksun osalta Kuntaliitto yhtyykin Valtiovarainministeriön lausunnossa mainituin tavoin arviomuistion alustavaan arvioon, jonka mukaan seuraamusmaksun liittäminen julkisyhteisöjen itsearviointivelvoitetta, yhtiöittämisvelvollisuutta, markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimusta ja kirjanpidon eriyttämistä koskevien velvoitteiden laiminlyöntiin olisi vähintäänkin haastavaa (s. 16). Seuraamusmaksusääntelyltä edellyttäviä vaatimuksia esimerkiksi sääntelyn tarkkarajaisuudesta, ennustettavuudesta ja selkeydestä olisi todennäköisesti vaikea yhteensovittaa etenkin yhtiöittämisvelvollisuutta ja siihen liittyviä markkinaperusteisen hinnoittelun ja kirjanpidon eriyttämistä koskevien vaatimusten noudattamiseen. Sanottujen velvoitteiden noudattaminen on riippuvaista tietyn toiminnan luonteesta kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittavana toimintana, ja siihen vaikuttavat muun muassa EU-oikeuden taloudellisen toiminnan määritelmä ja sen tulkinta, kyseessä olevaa toimintaa koskeva kansallinen sääntely, toiminnan liittyminen kunnan tai hyvinvointialueen lakisääteisiin tehtäviin sekä kullakin alueella vallitseva markkinatilanne. Kyse on siis hyvin moniulotteisesta asiasta, joka useimmiten vaatii tapauskohtaista ja usean eri sääntelykokonaisuuden arviointia. Sen vuoksi siitä, onko tietty toiminta yhtiöitettävä vai ei ja onko sen osalta noudatettava markkinaperusteista hinnoittelua tai erilliskirjanpitoa, voidaan usein päätyä perustelluista syistä erilaisiin lopputuloksiin.

Monissa tapauksissa voisi siis olla epäselvää, onko julkisyhteisö todella rikkonut kyseessä olevaa sääntelyä vai ei. Siksi seuraamusmaksun asettaminen tällaisen sääntelyn rikkomiselle olisi kyseenalaista.

Asiassa on otettava huomioon myös arviomuistiossa mainittu perustuslakivaliokunnan vakiintunut lausuntokäytäntö, jossa on todettu rangaistusluontoisen seuraamusmaksun määrittämisen viranomaiselle soveltuvan huonosti suomalaiseen, viranomaisten virkavastuuta korostavaan järjestelmään (s. 16).

Tämän lisäksi EU- perusteisen sääntelyn osalta perustuslakivaliokunta on painottanut sen merkitystä, että hallinnollisten sanktioiden osalta tulisi pyrkiä varmistamaan riittävä kansallinen liikkumavara erityisesti sen huomioimiseksi, että Suomessa ei voida määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja viranomaisille, sillä viranomaisille voidaan määrätä ainoastaan rikosoikeudellisia seuraamuksia (PeVL37/2021 vp.) Jos EU-säädös mahdollistaa joltain osin kansallista liikkumavaraa viranomaisille ja julkisille elimille määrättävien seuraamusmaksujen suhteen, perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että säädöksen mahdollistaessa seuraamussääntelyä rajataan (PeVL13/2023vp).

Nyt on kysymys puhtaasti kansallisesta sääntelystä, joten vastaavaa periaatetta on noudatettava sääntelyssä rajoituksetta. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että perustuslakivaliokunnan kannanottoja kunnioitetaan kaikessa lainsäädännössä.

Edellä mainituista syistä ja ottaen huomioon kilpailulain jo tällä hetkellä mahdollistamat Kilpailu- ja kuluttajaviraston kiello- ja uhkasakkopäätökset Kuntaliitto pitää arviomuistiossa todetulla tavalla (s. 27) perusteltuna, että seuraamusmaksusääntelyn sijaan kilpailuneutraliteettivalvonnan tehokkuutta kehitettäisiin muiden arviomuistiossa kuvattujen muutosehdotusten kautta.

3. Kilpailuneutraliteettivalvonnan tehostaminen

Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan toiminnan määrittely ja markkinaehtoisen hinnoittelun vaatimuksen asettaminen kilpailulaissa kuntalain ja hyvinvointialueesta annetun lain sijaan

Kuntaliitto pitää Valtiovarainministeriön ja arviomuistion tavoin ongelmallisena sitä, että kilpailulain nykysäännöksiin ei sisälly määritelmää kilpailutilanteesta markkinoilla tapahtuvalle toiminnalle erityisesti valtion toimintojen osalta. Tämän vuoksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto on joutunut hakemaan tulkinta-apua asiaa koskevasta kuntalain sääntelystä ja sen esitöistä myös silloin, kun tarkasteltavana on ollut valtion yksikön toiminta (s. 17–18). Siksi on perusteltuna lisätä kilpailulakiin kilpailutilanteesta markkinoilla tapahtuvan toiminnan määritelmä (s. 18).

Toisin kuin selvityshenkilö esitti, Kuntaliitto ei pidä perusteltuna kumota kuntalain 126–127 §:ään tällä hetkellä sisältyviä säännöksiä tai siirtää niitä kilpailulakiin. Sen sijaan Kuntaliitto kannattaa ratkaisua, jossa kilpailulakiin lisättäisiin kilpailutilanteesta markkinoilla tapahtuvan toiminnan määritelmä, joka täydentäisi kuntalain 126–127 §:n sääntelyä. Kuntalain säännöksiä erityissäännöksinä sovellettaisiin ensisijaisesti niissä erityisesti säänneltyihin tilanteisiin kuten tälläkin hetkellä.

Arviomuistiossa ehdotetaan myös markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimuksen lisäämistä kilpailulakiin. Tällä hetkellä markkinaperusteisesta hinnoittelusta säädetään kuntalain 128 §:ssä, johon kilpailulain 30 a §:ssä viitataan.

Kuntaliitto pitää perusteltuna muuttaa edellä mainittua sääntelyä siten, että markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimus lisättäisiin kilpailulakiin samalla kun kuntalain 128 §:ään otettaisiin vain viittaus asianomaiseen kilpailulain säännökseen. Tällöin olisi selvää, että kilpailulaissa oleva markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimus koskisi myös valtion toimintaa, ja kuntalaissa olevan viittaussäännöksen avulla tämän lain lukijat huomaisivat markkinaperusteista hinnoittelua koskevan kilpailulain vaatimuksen. Vastaavanlainen viittaus kilpailulain sääntelyyn sisältyy jo kuntalain 132 §:ään eriytetyn kirjanpidon osalta.

Lisätään uusi priorisointiperuste todennäköisen toimivallan puuttumisen johdosta

Kuntaliitto kannattaa uuden priorisointiperusteen sisällyttämistä lakiin todennäköisen toimivallan puuttumisen johdosta arviomuistiossa tarkemmin esitetyillä perusteilla.

Riittävä resursointi ja valvonnan painopisteiden määrittäminen

Selvityshenkilö ehdotti myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston strategisten kilpailuneutraliteettia koskevien painopisteiden asettamista, painopisteen muuttamista enemmän ”kovan valvonnan” suuntaan neutraliteettiongelmia ennaltaehkäisevästä työstä, useampien oma-aloitteisten tapausten tutkimista sekä resurssien lisäämistä. Arviomuistiossa arvioidaan (s. 28), että Kilpailu- ja kuluttajaviraston neutraliteettivalvonnan resurssien kasvattamisesta joko viraston budjettia kasvattamalla tai olemassa olevien resurssien viraston sisäisellä uudelleen kohdennuksella neutraliteettitoimintoon olisi hyötyä neutraliteettivalvonnan ja neutraliteetin toteutumisen kannalta. Samalla arviomuistiossa tuodaan realistisesti esiin, että nykyisessä valtiontaloudellisessa tilanteessa neutraliteettivalvonnan resurssien kasvattaminen nykyisestä on varsin haastavaa

kiinnittäen huomiota toteutettuihin valtionhallinnon säästötoimenpiteisiin. Kilpailu- ja kuluttajaviraston neutraliteettitoiminnan lisäresurssitarpeelle on perusteita, mutta käytännössä ensisijaisena keinona pidetään viraston sisäisten resurssien uudelleenkohdentamista. Johtopäätöksenä arviomuistiossa todetaan, että viraston neutraliteettivalvonnan lisääminen olisi yksi tärkeimmistä ja toteuttamiskelpoisimmista selvityshenkilön suosituksista (s. 29).

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että virastolle varmistetaan riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen. Kuntaliitto ei pidä tarkoituksenmukaisena kilpailuneutraliteettisääntelyn perimmäisen tavoitteen toteutumisen kannalta resurssien kohdentamista ennaltaehkäisevän työn kustannuksella ns. ”kovan valvonnan” suuntaan, koska kokonaisuuden kannalta viraston ennaltaehkäisevällä työllä esimerkiksi lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä on saavutettu ja edelleen saavutettavissa suurempi yhteiskunnallinen hyöty kuin toiminnan jälkikäteisellä arvioinnilla yksittäistapauksessa.

Mikäli on tarkoitus lisätä mahdollisuuksia tarvittaessa käynnistää useampia oma-aloitteisia tapausten tutkimuksia, niin tuolloin virastolle olisi varattava siihen lisämäärärahoja valtion budjetista.

Erityislakeja säädettäessä ja muutettaessa otetaan huomioon lakisääteisten tehtävien tarkkarajaisuusvaatimukset tehokkaan kilpailuneutraliteettivalvonnan mahdollistamiseksi

Kuntaliitto pitää erittäin tärkeänä, että erityislakeja säädettäessä tai muutettaessa arvioidaan riittävällä tarkkuudella lakisääteisten tehtävien suhde kilpailuneutraliteettisääntelyyn ja sen sääntelyn ja valvonnan vaikutus käytännön toiminnan edellytyksiin suhteessa erityssääntelyn tarkoitukseen ja tavoitteisiin. Mitä paremmin tässä onnistutaan, niin sitä vähemmän jää ns. harmaita alueita, jotka edellyttävät Kilpailu- ja kuluttajaviraston voimavaroja eri tilanteiden oikeudelliseen arviointiin ja arvioinnin jälkeen mahdollisesti esille nousseiden epäselvien tilanteiden tai ei-toivottavana pidettävien seurausten poistamiseen lainsäännöllisesti.

4. Tietoisuuden lisääminen markkinavaikutuksista

Kirjanpidon eriyttämistä koskevan raportointivelvoitteen säilyttäminen ja laadullisten tietojen keräämisen mahdollistaminen ja sen laajentaminen myös valtion harjoittamaan kilpailulliseen taloudelliseen toimintaan

Selvitetään mahdollisuuksia kerätä tietoa julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnasta, kirjanpidon eriyttämisen toteutumisesta ja markkinaehtoisesta hinnoittelusta

Kuntaliitto ei kannata arviomuistiossa esitettyä suositusta tietojen keräämisestä julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnasta, kirjanpidon eriyttämisen toteutumisesta ja markkinaperusteisesta hinnoittelusta.

Yhtiöt eivät tällä hetkellä tuota pääsääntöisesti tällaista raportointia ja suosituksen mukaiset toimenpiteet tulisivat lisäämään yhtiöiden hallinnollista taakkaa.

Säännös asettaisi julkisomisteiset yhtiöt, jotka ovat nimenomaan yhtiötetty kilpailuneutraliteettivelvoitteen noudattamiseksi, eri asemaan kuin muut ei- julkisomisteiset yhtiöt. Asiaa arvioitaessa kilpailuneutraliteetin kannalta on syytä huomioda, että julkinen omistus ei saa aiheuttaa kilpailuedun lisäksi myöskään kilpailuhaittaa yhtiölle.

Kuntaliitto yhtyy Valtiovarainministeriön lausunnossa esittämään, että raportointivelvoitteesta mahdollisesti säädettäessä erikseen, tulisi ottaa huomioon muun muassa näitä yhteisöjä koskeva muu lainsäädäntö, asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevat seikat sekä kilpailuneutraliteettia koskevat kysymykset. Kuntien osalta olisi erikseen arvioitava, missä laissa tästä asiasta tulisi säätää. Kuntien määräysvallassa olevat yhtiöt ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, joten on kyseenalaista, voitaisiinko niitä velvoittaa raportoimaan tietojaan kuntalain nojalla vai olisiko raportointia koskevat säännökset sijoitettava kilpailulakiin tai uuteen erityislakiin.

Mahdollinen raportointivelvollisuus tulisi joka tapauksessa toteuttaa siten, että kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan osan liikesalaisuudet tulevat asianmukaisesti turvatuksi. Esimerkiksi yhtiöiden markkinahinnoitteluun liittyvä raportointi saattaisi vaarantaa, erityisesti markkinoilla toimivien, hinnoitteluun liittyviä tietoja, jotka täyttävät liikesalaisuuden määritelmän.

Lopuksi

Kuntaliitto kiinnittää huomioita siihen, että hallitusohjelma edellyttää pidätyväistä suhtautumista kuntia tai kuntakonserneja koskevien normien lisäämiseen ja kunnille annettujen tehtävien lisäämisen tai laajentamisen aiheuttamat kustannukset tulee kompensoida niille.

Nyt ehdotetusta itsearvioinnista ja sen dokumentointivelvollisuudesta sekä julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnasta, kirjanpidon eriyttämisen toteutumisesta ja markkinaperusteisesta hinnoittelusta kerättävät tiedot aiheuttavat toimijoille uutta hallinnollista taakkaa ja taloudellisia kustannuksia, mitkä tulee myöhemmin sääntelyn valmistelun yhteydessä selvittää, jos valmistelu näiden osalta jatkossa etenee.

Lebedeff Pirkka-Petri
Suomen Kuntaliitto ry - Laki